

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของเรื่อง

จากหนังสือ "The Future of Tourism in the Pacific and Far East" อันเป็นรายงานของบริษัท Checki (เชคกี้) ซึ่งกระทรวงพาณิชย์ สหรัฐอเมริการ่วมกับสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวภาคแปซิฟิก (PATA) ว่าจำงให้ทำการสำรวจสถานะภาพการท่องเที่ยวของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคพื้นแปซิฟิกรวม 17 ประเทศ ได้ให้ความเห็นว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบทางการท่องเที่ยวยิ่งกว่าประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคนี้อยู่ 2 ประการ คือ 1

1. ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับเป็นศูนย์กลางสายการบินในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์
2. มีวัตถุดิบและแหล่งท่องเที่ยวที่จะสามารถพัฒนาให้เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้เป็นอันมาก ได้แก่ความสวยงามของสภาพภูมิประเทศ ความมีอัธยาศัยไมตรีของผู้คนในประเทศ อัตราค่าบริการต่าง ๆ รวมทั้งอาหารการกินซึ่งนับว่าถูกมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเดียวกัน เป็นต้น

นายริชาร์ด นิกสัน อดีตประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา ได้ให้สัมภาษณ์นิตยสารแอสไคว เมื่อ พ.ศ. 2511 สรุปได้ว่าหากจะให้เลือกเมืองใดในโลกเป็นเมืองในฝันของท่านแล้ว ท่านขอเลือกกรุงเทพฯ เมืองหลวงของประเทศไทย²

¹ สมชาติ วงศ์สมาโนตน์ "อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย" สรุปข่าวธุรกิจ ปีที่ 9 ฉบับที่ 12, 16 - 30 มี.ย. 21

² อนุสาร อ.ส.ท., "อุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่รอการพัฒนา", ส.ค. 19

คณะผู้แทนธนาคารโลก ซึ่งเดินทางมาสำรวจสภาพการทองเที่ยว เมื่อ พ.ศ. 2517 ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญทางการทองเที่ยวของสถาบันต่าง ๆ ได้ให้ความเห็นว่า ประเทศไทยมีศักยภาพ (Potential) ทางการทองเที่ยวซึ่งสมควรได้รับการพัฒนาและใช้ความได้เปรียบในค่านี้นี้ให้เป็นประโยชน์อย่างสูงที่สุด¹

แม้ว่าการได้เปรียบทางด้านการทองเที่ยวของประเทศไทยดังกล่าวข้างต้น เป็นการวิเคราะห์ในอดีตกาลเมื่อประมาณสิบกว่าปีมาแล้ว ซึ่งแน่นอนเมื่อล่วงมาถึงสมัยปัจจุบันสถานการณ์ต่าง ๆ ได้แปรเปลี่ยนเป็นอันมากอย่างน้อยที่สุด การสู้รบของประเทศในแหลมอินโดจีนก็ได้ทำให้ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านใกล้ชิดที่สุดได้รับความกระทบกระเทือนไม่น้อย โดยเฉพาะในช่วงที่มีเหตุการณ์รุนแรง นอกจากนี้การขึ้นราคาน้ำมันดิบของกลุ่มประเทศผู้ผลิตน้ำมันเป็นสินค้าออก หรือกลุ่มโอเปกนับตั้งแต่ปี 2516 เป็นต้นมา ก็ได้สร้างความสั่นคลอนทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศไทย เป็นผลให้อัตราการครองชีพสูงขึ้นไปอย่างมาก ขณะเดียวกันบรรดาประเทศในภูมิภาคนี้ก็เริ่มต้นตัวกับรายได้จากอุตสาหกรรมการทองเที่ยว และพยายามสร้างสิ่งจูงใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปยังประเทศของตนให้มากขึ้น ซึ่งทำให้สถิตินักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เดินทางมาเที่ยวในประเทศไทยมีปริมาณการเพิ่มในอัตราที่ลดน้อยลงไปบ้างในบางช่วง บางปี

แต่ถึงกระนั้น เมื่อพิจารณาจากสภาพพื้นฐานโดยทั่วไปแล้วประเทศไทยก็ยังมีสิ่งที่ได้เปรียบเหนือประเทศเพื่อนบ้านอยู่มาก ไม่ว่าจะเป็นความสวยงาม อธิปไตยไมตรีของผู้คน ค่าครองชีพที่ยังไม่สูงจนเกินไปและสถานที่พักผ่อนสบาย อย่างไรก็ตามเป็นที่ทราบกันดีอยู่ว่าเราอยู่ในยุคของการแข่งขันในเรื่องของอุตสาหกรรมการทองเที่ยวก็เช่นเดียวกัน สิ่งที่ได้เปรียบเหล่านั้นอาจถึงยุคที่นักท่องเที่ยวได้ในอดีต แต่เราจำเป็นต้องมีการปรับปรุงให้ความได้เปรียบนั้นดีเลิศยิ่งขึ้น วิธีการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวมิใช่กระทำกันได้ง่าย ๆ ปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน เพื่อความก้าวหน้าของอุตสาหกรรมทองเที่ยวในประเทศคือ

¹ อนุสาร อสท. "อุตสาหกรรมการทองเที่ยวที่รอการพัฒนา" ส.ค. 19

1. ปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยว
2. การให้บริการสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี
3. เกี่ยวกับที่พักอาศัย ซึ่งในที่นี้ก็คือ "ธุรกิจโรงแรม" ซึ่งถือว่าเป็น

ปัจจัยสำคัญที่สุดของการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การพัฒนาอุตสาหกรรมโรงแรม และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนั้น จะต้องทำควบคู่กันไปถ้าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไม่ขยายตัวในปริมาณที่ควรจะเป็นก็จะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการโรงแรมเป็นอย่างมาก ในทำนองเดียวกันถ้าหากอุตสาหกรรมโรงแรมไม่ได้รับการพัฒนาให้สามารถดำเนินธุรกิจบริการแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก็จะคงได้รับผลกระทบต่ออเนกเช่นกัน¹ ดังนั้นธุรกิจโรงแรมจะต้องเตรียมห้องพักให้เพียงพอสำหรับรับรองชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว และสถานที่พักจะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกโดยครบถ้วน เพื่อว่าผู้พักอาศัยจะได้รับความสะดวกสบายมากที่สุด

ธุรกิจโรงแรมนำมาซึ่งรายได้เข้าประเทศและให้ความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ในขณะที่กิจการโรงแรมมีการบริการสะดวกและจำนวนห้องพักเพียงพอกับความต้องการแล้ว จะมีส่วนจูงใจให้นักท่องเที่ยวเข้าประเทศ การเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละปี จะมีผลให้จำนวนโรงแรมและห้องพักเพิ่มตามไปด้วย เพื่อให้สอดคล้องและเพียงพอความต้องการของนักท่องเที่ยว ดังจะเห็นได้จากอัตราการเพิ่มของจำนวนนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ รายได้จากการท่องเที่ยว จำนวนห้องพักโรงแรม และระยะเวลาในการพักของนักท่องเที่ยว และรายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้จากสินค้าออกอื่น ๆ ดังแสดงไว้ตามตารางที่ 1, 2, 3, 4 และ 5 ตามลำดับ

เมื่อนักท่องเที่ยวได้เดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ แล้ว ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว

---

¹ สมชาติ วงศ์สมาโนตน์ "อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย" สรุปข่าวธุรกิจปีที่ 9, ฉบับที่ 12, 16-30 มี.ย. 21

ตารางที่ 1

จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยระหว่างปี 2503-2521

ปี	จำนวนนักท่องเที่ยว	เปอร์เซ็นต์ที่เพิ่มขึ้น
2503	81,340	-
2504	107,754	32.47
2505	130,809	21.39
2506	195,076	49.13
2507	211,924	8.63
2508	225,025	6.18
2509	285,117	26.70
2510	335,845	17.79
2511	377,262	12.33
2512	469,784	24.52
2513	628,671	33.82
2514	638,738	1.60
2515	820,758	28.50
2516	1,037,737	26.43
2517	1,107,392	6.74
2518	1,180,075	6.56
2519	1,098,442	-6.91
2520	1,220,672	11.12
2521	1,453,833	19.12

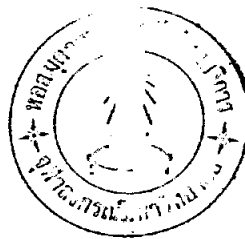
ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 2

รายได้จากนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยระหว่างปี 2503-2521

ปี	จำนวนเงิน (ล้านบาท)	เปอร์เซ็นต์เพิ่มขึ้น
2503	196	—
2504	250	27.55
2505	310	24.00
2506	394	27.09
2507	430	9.13
2508	506	17.67
2509	754	49.01
2510	952	26.25
2511	1,220	28.15
2512	1,770	45.08
2513	2,175	22.88
2514	2,214	1.79
2515	2,718	22.76
2516	3,457	27.18
2517	3,852	11.42
2518	4,538	17.50
2519	3,990	- 12.08
2520	4,607	15.46
2521	8,000	73.65

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 3

จำนวนห้องพักโรงแรมในประเทศไทยระหว่างปี 2516-2521

	2516	2517	2518	2519	2520	2521
กรุงเทพฯ	9,746	9,861	10,331	10,485	11,104	11,286
ภาคกลาง	1,251	1,368	1,590	1,771	1,915	3,813
ภาคตะวันออก	1,599	2,018	2,790	3,641	3,760	4,844
ภาคเหนือ	3,572	3,376	2,840	3,693	4,320	6,032
ภาคใต้	3,738	4,348	4,518	4,668	5,351	6,980
ภาคตะวันออก- เฉียงเหนือ	<u>3,086</u>	<u>3,769</u>	<u>3,570</u>	<u>3,394</u>	<u>3,577</u>	<u>5,330</u>
รวม	<u>22,992</u>	<u>24,740</u>	<u>25,639</u>	<u>27,652</u>	<u>30,027</u>	<u>38,285</u>
เปอร์เซ็นต์ที่เพิ่มขึ้น		7.60	3.63	7.85	8.59	27.37

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4
ระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่นักท่องเที่ยวพักอยู่ในประเทศไทยระหว่างปี 2503-2521

ปี	จำนวนวัน
2503	3.0
2504	3.0
2505	3.0
2506	5.7
2507	4.5
2508	4.8
2509	5.0
2510	4.6
2511	4.2
2512	4.8
2513	4.8
2514	4.8
2515	4.9
2516	4.7
2517	4.8
2518	5.0
2519	5.0
2520	4.5
2521	4.8

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 5

แสดงการเปรียบเทียบได้จากการท่องเที่ยวเกี่ยวกับสินค้าออกชนิดอื่น ๆ ระหว่างปี 2518-2521

2518		2519		2520		2521	
สินค้าออก	ล้านบาท	สินค้าออก	ล้านบาท	สินค้าออก	ล้านบาท	สินค้าออก	ล้านบาท
ข้าว	5,848	ข้าว	8,609	ข้าว	13,428	มันสำปะหลัง	10,892
ข้าวโพด	5,701	สาบู่	7,512	สาบู่	7,706	ข้าว	10,425
น้ำตาล	5,695	น้ำตาล	6,842	น้ำตาล	7,445	ยาง	8,030
สาบู่	4,591	ข้าวโพด	6,676	ยาง	6,122	ทองเที่ยว	8,000
ทองเที่ยว	4,538	ยาง	5,280	ทองเที่ยว	4,607	สิ่งทอ	6,800
ยาง	3,449	ทองเที่ยว	3,990	คีนุก	4,541	คีนุก	7,229
คีนุก	2,165	คีนุก	2,164	สิ่งทอ	4,431	ข้าวโพด	4,275
กุ้ง	885	กุ้ง	1,350	ข้าวโพด	3,347	น้ำตาล	3,969
ปอ	645	ถั่ว	945	กุ้ง	1,170	กุ้ง	1,500

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ยอมก่อให้เกิดรายได้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว รายได้จากการท่องเที่ยวนี้จะถูกใช้จ่ายออกไปอย่างกว้างขวาง เป็นประโยชน์แก่ชนทุกชั้นทุกระดับ คือผู้ประกอบการกิจการท่องเที่ยวได้รับเงินจากการท่องเที่ยวก็จะนำเงินนั้นไปใช้จ่ายซื้อวัตถุดิบเพื่อธุรกิจของตนและใช้เพื่อการครองชีพด้วย ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดการผลิตภายในประเทศเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ การซื้อสินค้าและบริการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศนั้นถือได้ว่าเป็นการส่งออกประเภทที่มองไม่เห็นตัว (Invisible Export) ¹ และผู้ซื้อเป็นผู้ที่เดินเข้ามาเลือกสินค้าเอง โดยที่ผู้ขายไม่คงส่งไปให้ "ซึ่งนับได้ว่าการท่องเที่ยวระหว่างประเทศเป็นรายการเดียวที่ใหญ่ที่สุดในการค้าของโลก" ² ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อประเทศมาก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีอยู่หลายประการได้แก่ รายได้ประชาชาติ เงินตราต่างประเทศ ภาษีอากรของรัฐบาล โอกาสคานการทำงาน ส่งเสริมความก้าวหน้าให้แก่สังคม ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางการเมือง ส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่น

ฉะนั้น จะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวนี้มีประโยชน์ต่อประเทศในส่วนรวมไม่เฉพาะแต่เพิ่มเงินตราต่างประเทศเท่านั้น แต่ยังก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมแก่ทุกระดับชั้น ในประเทศทั่วถึงกันอีกด้วย ซึ่งต่างกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ บางประเภทที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่คนบางกลุ่มเท่านั้น และไม่มีส่วนช่วยกระตุ้นให้เพิ่มรายได้ประชาชาติได้มากเท่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ดังนั้นอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างเต็มที่เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ จึงเห็นควรนำเอาความรู้ที่ได้ศึกษาทางด้านการเงินพร้อมกับค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติมทำการวิเคราะห์

¹ บุญชนะ อัทธการ "คำบรรยายเรื่องการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจ" รายงานสัมมนาว่าด้วยการเดินทางและท่องเที่ยว ณ ศาลาสันติธรรม ระหว่างวันที่ 17-18 ต.ค.- 2506 หน้า 82

² อ.ส.ท. "ความสำเร็จของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว" รายงานผลในรอบ 5 ปี 2503-2507 หน้า 2

ทางการเงิน (Financial Analysis) ของอุตสาหกรรมโรงแรมชั้นหนึ่งในประเทศไทย เพื่อจะโค้ทราบว่าฐานะทางการเงินของอุตสาหกรรมประเภทนี้เป็นไปลักษณะใด ถ้ามีจุดบกพร่องหรือปัญหาในค่านาคจะโค้หาทางแก้ไขและเสนอแนะ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาอุตสาหกรรมค่านาคนี้ให้เจริญก้าวหน้าต่อไปอีก

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- ศึกษาถึงลักษณะการดำเนินงานที่มานานมา และสัดส่วนการลงทุนระหว่างชาวไทยกับชาวต่างชาติของโรงแรมชั้นหนึ่งในประเทศไทย
- ศึกษาวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของโรงแรมชั้นหนึ่งในประเทศไทย โดยแยกวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ คือ
  - อัตราส่วนที่แสดงถึงสภาพคล่อง (Liquidity Ratios)
  - อัตราส่วนที่แสดงถึงหนี้สิน (Leverage Ratios)
  - อัตราส่วนที่แสดงถึงสมรรถภาพในการดำเนินงาน (Acitivity Ratios)
  - อัตราส่วนที่แสดงถึงสมรรถภาพในการหากำไร (Profitability Ratios)
- ศึกษาวิเคราะห์แหล่งที่มาของรายได้ของโรงแรมชั้นหนึ่งในประเทศไทย
- ศึกษาวิเคราะห์ลักษณะถูกหนีของโรงแรมชั้นหนึ่งในประเทศไทย
- ศึกษาวิเคราะห์ถึงลักษณะการให้ส่วนลดในการใช้บริการของโรงแรมชั้นหนึ่งในประเทศไทย

ขอบเขตของการศึกษา

เนื่องจากการจัดประเภทและมาตรฐานของโรงแรมในประเทศไทยยังไม่มี การกำหนดไว้เป็นที่แน่นอน ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งนี้จะยึดถือการจัดประเภทและ มาตรฐานของโรงแรมชั้นหนึ่งตามร่างการจัดประเภทโรงแรมของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งได้จัดทำร่วมกันระหว่างการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้แทนสมาคมไทยธุรกิจ การท่องเที่ยว ผู้แทนสมาคมโรงแรมแห่งประเทศไทย และผู้แทนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแห่งประเทศไทย เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกโรงแรมเพื่อนำมาใช้ในการวิจัย

(ดูรายละเอียดการจักประเภทของโรงแรมชั้นหนึ่งในตารางที่ 6) และเพื่อให้การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินมีประสิทธิภาพถูกต้องรัดกุมจึงใช้ข้อมูลจากงบการเงินย้อนหลัง 4 ปี นับจากปี 2518 ถึง 2521 ส่วนขอบเขตหรือข้อจำกัดอื่น ๆ ในการวิจัยถ้ามีจะระบุไว้ก่อนดำเนินการวิจัยในแต่ละกรณี

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาและวิเคราะห์

- ทำให้ทราบโดยละเอียดถึงลักษณะการดำเนินงานเท่าที่ผ่านมาและสัดส่วนการลงทุนของโรงแรมชั้นหนึ่งในประเทศไทย
- ทำให้ทราบโดยละเอียดถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญ ๆ และอัตราส่วนทางการเงินที่ควรรักษาไว้ของโรงแรมชั้นหนึ่งในประเทศไทย
- ทำให้ทราบถึงแหล่งที่มาของรายได้ของโรงแรมชั้นหนึ่งในประเทศไทย
- ทำให้ทราบถึงสัดส่วนรายได้ที่เป็นลูกหนี้กับเงินสดของโรงแรมชั้นหนึ่งในประเทศไทย
- ทำให้ทราบถึงประเภทและสัดส่วนลูกหนี้ของโรงแรมชั้นหนึ่งในประเทศไทย
- ทำให้ทราบถึงลักษณะการให้ส่วนลดในการให้บริการของโรงแรมชั้นหนึ่งในประเทศไทย
- ทำให้ผู้ที่กำลังศึกษาหรือสนใจทางด้านการเงินทราบถึงเครื่องมือที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ฐานะทางการเงิน และประเมินผลในการดำเนินงาน

วิธีการและขั้นตอนในการศึกษา

การศึกษาวิจัยจะเป็นการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารการสอบถามสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ประกอบการวิจัย

ชนิดของข้อมูล

1. Primary Data โดยการสอบถามและสัมภาษณ์ประมวลข้อคิดเห็นจากบุคคลต่าง ๆ ในวงการศึกษาที่เกี่ยวข้องได้แก่ ผู้บริหารโรงแรมชั้นหนึ่ง เจ้าหน้าที่ฝ่าย

การเงินของโรงแรมชั้นหนึ่ง พนักงานตรวจสอบบัญชีของโรงแรมชั้นหนึ่ง นักวิชาการ
ที่เกี่ยวข้องผู้มีความรู้ความชำนาญด้านนี้โดยเฉพาะ เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
ไทย เจ้าหน้าที่คณะกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

2. Secondary Data โดยการศึกษาค้นคว้าจากรายงานเอกสารหนังสือ
ตำราต่าง ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้องได้แก่ งบการเงินของ
โรงแรมชั้นหนึ่ง บทความ เอกสาร และวารสารทั้งของหน่วยงานราชการและเอกชนที่
เกี่ยวข้อง

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย